

i *Snopu* avser gården Snoder i Sproge sn (se även G 66 och G 71). Om ortnamnet *Snoder* se L. Alfvegren, *r-genitiv och are-komposition* (1958), s. 175, *Gotland i blickpunkten* (1961), s. 72; I. Olsson, *Gotländska terrängord* (1959), s. 72.

Mansnamnet *Aupvaldr* förekommer även i G 11 och L 1741 (S 94) Atlingbo, sannolikt även i G 63. Om tillnamnet *gauti göten* (man från Götaland) se I. Fredriksson, *Svenska personnamnsstudier* (1961), s. 132.

Märkligt nog förekomma icke namnen på de båda döda, Botvids föräldrar, över vilka han har låtit göra gravvalvet, i inskriften. Ett liknande fall i inskriften på G 2.

Med »två likstenar» avses tydligen G 65 och 66, som äro huggna av samme mästare och beställda samtidigt av Botvid i Snoder, den ena över hans föräldrar, den andra över hans barn. *Liksten* är ett äldre ord för gravsten (se Söderwall och SAOB); av mlt. *liksten* med samma betydelse.

Om ordet *hvalf* n. se G 7.

»Gud vare nådig alla deras själar, som vila här under»: jfr inskriften G 21 Öja, G 63 Silte, G 66 och G 67.

Det är denna sten, som åsyftas i den i *Kyrkoinventarium* 1830 omnämnda sägnen (se ovan s. 92), P. A. Säve återger sägnen på följande sätt (S 170 II i UUB): »21/8 47. *Pest-stenen på Sproge kyrkogård*. Ingen pest kom till *Eista*, der Presten hade en egen klädning, som han begagnade vid sockenbud o. begrafningar under tiden, mottog buden derom från sitt kammarfönster, red bort då alla på befallning, gifven förut, flydde huset. När han återkom, ingick han åter i sin kammare, o. omklädde sig, o. rökte sig. Men i *Sproge* dog hela församlingen så ut att återstoden kunde stå på ofvantecknade sten: hvilket skedde åren 1710–11.»

66. Sproge kyrka.

Pl. 27, 28.

Litteratur: L 1776, S 145. N. J. Ekdahl, *Resa på Gotland* 1826 (ATA), s. 5 (den L 1776 återopade teckningen av Ekdahl synes vara förkommen).

Gravhäll med runinskrift. Den står numera lutad mot östra väggen av kyrkboden, mellan G 67 t. v. och G 68 t. h.

Tidigare har hällen legat på en gravplats på kyrkogården. Den är, liksom den föregående G 65, omtalad av N. J. Ekdahl i hans reseberättelse 1826. Den har även granskats av Carl Säve år 1844.

Vacker kalkstenschäll. Längd 1,79 m, bredd upptill 1,07 m, nedtill 0,94 m. Stenen har sålunda en svagt trapetsoid form. Mitt på hällen ett reliefhugget, ornerat kors. Runinskriften, som följer stenens kanter, är tämligen nött, delvis med stor svårighet läsbar. Särskilt gäller detta om inskriften på v. sidan upptill.

Inskrift:

... uipr : i : snopu : lit : giara : stan : hi - - : yfir : sin : barn : - api : gup : + p - ira : sial :
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50
 aldra : sum : hi - r : huil - - : - ndir + mibggl ... r ... n ... : sir ...
 55 60 65 70 75 80 85

»-vid i Snoder lät göra denna sten över sina barn. Gud vare nådig alla deras själar, som vila här under ...»

Till läsningen: Framför l u är plats för tre runor, som äro totalt förstörda. Runföljden 5–10 i : *snopu* är fullt tydlig. Bistavarna i 11 l och 13 t äro svaga. 14 g är stunget. Intet spår av bistavar i r. 25–26. 27 y är stunget; likaså 42 g. Bistaven i 38 n är ytterst svag, snarast obefintlig. Nedre delen av r. 45–46 är borta. 56 d är tydligt, med två bistavar. Ingen bistav finns i r. 64; icke heller i r. 70. Bistaven i 71 s är förstörd, liksom hela r. 72. Övriga runor äro fullt tydliga. 74 d är stunget, men knappast 75 i.

Det följande är mycket slitet. Nästan allt vad bistavar heter är borta, och det är därför omöjligt att få

en sammanhängande läsning. 77–82 **mibggl** är dock ganska säkert. Endast enstaka runor kunna spåras i det följande.

Ekdahl (L 1776): R. 1–9 saknas; första runan är 10 **u**. R. 23–26 och 38–41 saknas. Likaså hela slutet fr. o. m. r. 72. — C. Säve: 1–10 ... **uiþr** : [i s]noþu (el. [ka]noþu el. [þo]noþu?); 77–86 **mib[gel]a** (el. **mib[kei]a**) ... o ...

G 65 och G 66 äro utan tvivel ristade samtidigt av samme mästare. Säkerligen skall därför inskriftens första namn suppleras **botuiþr** och avser samme man Botvid i Snoder, som har låtit göra båda gravhällarna.

67. Sproge kyrka.

Pl. 27, 29.

Litteratur: L 1775, S 144. G. Wallin, *Analecta Gothlandica* 1, s. 1067; N. J. Ekdahl, *Resa på Gotland 1826* (ATA), s. 5 (den L 1775 återopade teckningen av Ekdahl synes vara förkommen).

Gravhäll med runinskrift. Den står numera lutad mot östra väggen av kyrkboden, närmast N om G 65.

Tidigare har hällen legat på en gravplats på kyrkogården. Den är omtalad i biskop Wallins samlingar (»På Sproge Kyrkogård») och av N. J. Ekdahl i hans reseberättelse 1826. Den har sedan granskats av Carl Säve år 1844.

Vacker kalkstenshäll av rektangulär form. Längd 2,07 m, bredd 1,05 m. Mitt på hällen är ett rikt ornerat kors. Inskriften är synnerligen väl bevarad, bäst av alla de fyra runstenarnas i Sproge.

Inskrift:

✠ **r[u]þuiþr : a burh : lit : giara : stain : yvir : sen faþur : botulf : a burh**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45
napi : - - þ þaira : sial : aldra : sum : hiar : huilas : undir : bipin : pate nostu : þair : si
 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105
 + **al : sum hiel -**
 110 115

»Rudvid på Burg lät göra stenen över sin fader Botulv på Burg. Gud vare nådig alla deras själar, som vila här under. Bedjen Pater noster alla de som ...»

Till läsningen: 1 **r** är säkert. Ytan är skadad vid r. 2; avståndet mellan 1 **r** och 3 **þ** talar för att r. 2 har varit **u**. Intet skiljetecken efter 8 **a** och 44 **a**. 16 **g**, 26 **y**, 31 **e** äro säkert stungna. Intet skiljetecken efter 32 **n**. Alla runor i namnet 38–43 **botulf** äro säkra.

Ytan är trasig upptill t. h. 49–52 **napi** är dock säkert. R. 53–54 äro totalt borta. 67 **d** är tydligt stunget, med två bistavar. Likaså 85 **d**. 86 **i** är icke stunget. 93 **p** är tydligt stunget; likaså 96 **e** (icke **a**). Intet skiljetecken efter 96 **e**. 97–101 **nostu** är fullt klart. 102–112 **þair : si + al : sum** är tydligt hugget. Intet skiljetecken efter 112 **m**. 113 **h** är säkert. R. 114 har ingen bistav. R. 115 förefaller vara stunget **e** (icke **h**). 116 **l** är säkert, likaså 117 **i**. Av r. 118 finns endast nedre delen av en rak stav; inga bistavar kunna skönjas.

Wallin (1, s. 1067): **hrþuiþr : a burh : lit : grara : stai - : ufir : sen fiþur : batuif : a burh ... : þaira : siu aler : sum : hiar : huilas : uatir : bipin : bta nastu : - - ir : lie : ai : sum hieaion**. — Ekdahl (L 1775): 102–117 **þair : si + al : sum ...** — C. Säve: 102–117 **þair : si + al : sum hi hlis**. — Liljegren och Säve tolka denna sista del av inskriften på samma sätt: *fyrir þaira sial, sum hiar hvilas*. 113–118 **hieli -** (eller enligt Säve: **hi hlis**) skulle sålunda vara en förkortad skrivning för **hier huilas** (el. **hier likia**).

Mansnamnet *Rupþiþr* (*Ropþiþr*) förekommer sannolikt, ehuru numera skadat och därför osäkert, på ännu en gotländsk gravhäll, nämligen G 103. Om växlingen *Rop-* : *Rup-* i forngutniska personnamn se H. Gustavson, *Gutamålet* 1 (1940), s. 193. — Om namnet *Botulfr* se G 33.